

ROK XIV

NUMER 6

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

KRAKÓW, DNIA 7 CZERWCA 1935 R.

T R E Ś Ć:

Poz.	Str.
47. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie wynagrodzenia nauczycieli kontraktowych szkół państwowych i publicznych, opłacanych przez Państwo	90
48. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o organizacji roku szkolnego	90
49. Okólnik Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie opłat przy egzaminach praktycznych nauczycieli publicznych szkół powszechnych	90
50. Regulamin szkolnych kół uczestników Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych	91
51. Korzystanie przez szkoły z informacji Archiwum Wojskowego w Warszawie	92
52. Pomoc pieniężna dla prac szkolnych instruktorów wychowania fizycznego w powiatach	93
53. Sposób prowadzenia księgi inwentarza i księgi materiałowej	93
54. Przyjmowanie obligacji 6% Pożyczki Narodowej na kaucje i wadja	94
55. Propaganda przeciwdurowa i środki zapobiegawcze	95
56. Legitymacje urzędowe	96
57. Wynagrodzenie pracowników kontraktowych w okresie choroby	99
58. Sprawa zaliczania okresów działalności niepodległościowej do wysługi emerytalnej	100
59. Konkursy	100
60. Komunikaty	102
61. Dział nieurzędowy:	
Z doświadczeń nad planem wychowawczym kierowniczkii szkoły Nr. 1 im. św. Scholastyki w Krakowie	107
Wychowanie przez czyn w pracy oświatowej	109

47.

ROZPORZĄDZENIE**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego**

z dnia 30 kwietnia 1935 r. (Nr. BP-6248/35)

w sprawie wynagrodzenia nauczycieli kontraktowych szkół państwowych i publicznych, opłacanych przez Państwo.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) zarządzam, co następuje:

§ 1.

W § 14 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 stycznia 1934 r. (BP-2751/34) w sprawie wynagrodzenia nauczycieli kontraktowych szkół państwowych i publicznych, opłacanych przez Państwo (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 6), zmienionego rozporządzeniem z dnia 26 maja 1934 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 59), skreśla się wyrazy: „50 gr.“.

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1935 r.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *W. Jędrzejewicz.*

48.

ROZPORZĄDZENIE**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego**

z dnia 4 maja 1935 r. (Nr. II. Pr-2332/35)

o organizacji roku szkolnego.

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Rok szkolny trwa od dnia 1 września do dnia 31 sierpnia włącznie następnego roku kalendarzowego.

§ 2. Rok szkolny składa się z 2 półroczy nauki szkolnej oraz z feryj.

§ 3. Pierwsze półrocze obejmuje I okres szkolny, który trwa od dnia 3 września do dnia 22 grudnia włącznie.

Drugie półrocze obejmuje okresy szkolne II i III.

II okres szkolny trwa od dnia 10 stycznia do dnia 31 marca włącznie.

III okres szkolny trwa od dnia 1 kwietnia do dnia 21 czerwca włącznie.

§ 4. Ferje zimowe trwają od dnia 23 grudnia do dnia 9 stycznia włącznie następnego roku kalendarzowego.

Ferje wielkanocne trwają dni 7: od wielkiej środy włącznie do wtorku poświętecznego włącznie.

Ferje letnie trwają od dnia 22 czerwca do końca roku szkolnego. Dni 1 i 2 września są również wolne od nauki.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze odnosi się do państwowych i publicznych szkół powszechnych, szkół średnich ogólnie-kształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych. Dla niektórych typów szkół zawodowych może być ustalona odmienna organizacja roku szkolnego.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 20 sierpnia 1935 r. Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 18 listopada 1932 r. o organizacji roku szkolnego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 99).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *W. Jędrzejewicz.*

49.

OKÓLNIK Nr. 47

z dnia 4 maja 1935 r. (BP-9981/35)

**w sprawie opłat przy egzaminach praktycznych
nauczycieli publicznych szkół powszechnych.**

Wymienioną w pkt. 15 okólnika Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. (IR-4547/34) o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnie-kształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6 — 7, poz. 96) opłatę za egzamin na świadectwo praktycznego egzaminu

na nauczyciela publicznych szkół powszechnych obniżam na zł. 50 z mocą obowiązującą od 1-go kwietnia 1935 r.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *W. Jędrzejewicz.*

50.

REGULAMIN

szkolnych kół uczestników Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

(Zatwierdzony decyzją Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 kwietnia 1935 r. Nr. I. Pol-1530/35).

1. Młodzież szkolna może uczestniczyć w Towarzystwie Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych jedynie w zorganizowanych dla niej przez Towarzystwo w obrębie szkół „Szkolnych Kołach Uczestników Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych“.

W obrębie jednej szkoły może istnieć tylko jedno „Szkolne Koło Uczestników Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych“.

2. Szkolne Koło Uczestników jest samodzielną sekcją najbliższego szkole Koła Tow. P. B. P. S. P., pozostaje pod wyłączną opieką i dozorem dyrektora (kierownika) szkoły względnie nauczyciela, któremu tę funkcję powierzono.

Zarząd Koła, w którego skład wchodzi Szkolne Koło Uczestników jako sekcja, dostarcza Szkolnemu Kołu Uczestników potrzebnych druków.

3. Zadaniem Koła Uczestników jest propaganda wśród młodzieży szkolnej i najbliższego otoczenia hasel Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych, przysparzanie Kołu nowych uczestników, wspomaganie funduszu budowy szkół, oraz pomoc szkołom powszechnym w zaopatrywaniu w pomoce szkolne i urządzenia szkolne.

Szkolne Koła Uczestników w zakresie, na jaki zezwalają przepisy szkolne, biorą udział w urządzaniu imprez na rzecz Towarzystwa i w organizowaniu „Tygodnia Szkoły Powszechnej“.

4. Uczestnikiem Koła Szkolnego może być każdy uczeń (uczenica), który (a) zobowiąże się do realizowania zadań Koła, wskazanych w pkt. 3-cim niniejszego regulaminu oraz do wpłacania

w szkołach powszechnych i w szkołach zawodowych rocznej składki w wysokości 50 groszy, w szkołach średnich ogólnie - kształcących i średnich zawodowych w wysokości 1 zł.

Składka może być rozłożona na 10 równych rat.

5. Uczestnik Koła Szkolnego otrzymuje za opłatą 5-groszową legitymację podpisaną przez Przewodniczącego i Sekretarza Koła, a tam, gdzie Kołem kieruje nauczyciel — przez nauczyciela.

6. Uczestnikowi przysługuje prawo noszenia odznaki Towarzystwa.

7. Uczeń (nica) przestaje być uczestnikiem Szkolnego Koła Uczestników:

- a) na własne żądanie, przyczem możliwie winien (nna) uiścić zaległe składki,
- b) w przypadku wystąpienia ze szkoły lub jej ukończenia.

8. Organizacja Koła — zależnie od wieku uczestników i uznania Dyrekcji (Kierownictwa) szkoły — może być różna. Kołem może kierować:

- a) jeden z nauczycieli, który spełnia wówczas funkcje Zarządu Koła,
- b) Zarząd wybrany przez Ogólne Zgromadzenie Koła Uczestników danej szkoły (w razie większej liczby uczestników przez delegatów kół klasowych), zatwierdzony przez dyrektora (kierownika) szkoły i pozostający pod opieką i dozorem nauczyciela.

Ogólne Zgromadzenie powołuje również Komisję Rewizyjną, której skład wymaga zatwierdzenia dyrektora (kierownika).

9. Zarząd Koła Uczestników składa się z 5 osób, wybranych na przeciąg roku szkolnego. Zarząd wybiera z pośród siebie prezesa, skarbnika i sekretarza.

Zarząd troszczy się o ścisłe wypełnianie zadań Koła, w szczególności zaś o organizowanie pomocy szkołom powszechnym (np. zbiórka książek do bibliotek, podręczników i t. p.), o regularne zbieranie składek i powiększanie funduszy Towarzystwa.

Zarząd prowadzi ewidencję uczestników i kontrolę wpłacanych przez nich składek. Wszelkie wpływy Zarząd przechowuje u dyrektora (kierownika) szkoły, poczem przekazuje je w określonych terminach skarbnikowi Koła Towarzy-

stwa P. B. P. S. P., do którego Koło Uczestników wchodzi jako sekcja.

10. Komisja Rewizyjna składa się z 3 osób wybranych na przeciąg roku szkolnego.

Komisja Rewizyjna wybiera z pośród siebie przewodniczącego, zbiera się w miarę potrzeby (przynajmniej raz w roku przed Ogólnym Zgromadzeniem Uczestników) i bada całokształt pracy Zarządu Koła, w szczególności czy Zarząd Koła Uczestników spełnia przepisy niniejszego regulaminu i czy czuwa nad wykonaniem zadań Koła (pkt. 3).

11. Przynajmniej raz w roku, w miesiącu czerwcu odbywa się Ogólne Zgromadzenie Szkolnego Koła Uczestników, zwołane przez Zarząd Koła Uczestników względnie przez nauczyciela pełniącego funkcję Zarządu Koła. Tam, gdzie pracami Koła kieruje Zarząd — Ogólne Zgromadzenie omawia sprawozdanie Zarządu Koła z pracy Koła i Komisji Rewizyjnej, zatwierdza plan pracy na rok następny, udziela ustępującemu Zarządowi absolutorjum i powołuje nowy Zarząd.

Na Ogólnym Zgromadzeniu Koła Uczestników należy poinformować zebranych o pracy i wynikach akcji Towarzystwa na terenie całej Rzeczypospolitej; informacji winna udzielić osoba, wyznaczona przez Zarząd Koła Tow., do którego Koło Uczestników wchodzi jako sekcja.

Wszelkie uchwały Ogólnego Zgromadzenia wymagają zatwierdzenia dyrektora (kierownika) szkoły.

12. Koło może być rozwiązane przez Dyrekcję (Kierownictwo) szkoły w przypadku niewypełnienia swoich zadań.

51.

Nr. O. 10216/35. Kraków, dnia 6. V. 1935 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, szkół zawodowych, zakładów kształcenia nauczycieli oraz Inspektorów Szkolnych w Okręgu — w sprawie

korzystania przez szkoły z informacji Archiwum Wojskowego w Warszawie.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 29-go kwietnia 1935 r. Nr. II. S. 2241/35

podaję do wiadomości Dyrekcji oraz Inspektorów Szkolnych treść poniżej umieszczonego pisma Archiwum Wojskowego w Warszawie.

Kurator Okręgu Szkolnego:

M. B. Godecki w. r.

„Archiwum Wojskowe

Fort Legionów, ul. Zakroczymska

tel. 11-02-02.

Ministerstwo Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

Nr. 183/Now.

Warszawa.

Warszawa, dn. 23. III. 1935 r.

W ostatnich czasach zwracają się do Archiwum Wojskowego różne szkoły średnie z prośbą o udzielenie informacji (przebiegu służby, odznaczeń, ścisłej daty lub miejsca śmierci i t. p.) w sprawie b. uczniów, biorących udział w Legjonach, Obronie Lwowa lub wojnie polsko-sowieckiej, powołując się na odpowiednie polecenie Ministerstwa W. R. i O. P. Niektóre szkoły przysyłają same nazwiska b. uczniów, nie podając wcale nazw oddziałów, w których służyli, co uniemożliwia wogóle poszukiwania. Szczegóły te mogą dyrekcje szkół otrzymać bezpośrednio od b. uczniów-żołnierzy lub ich rodzin.

Po ustaleniu tych koniecznych danych można dopiero przystąpić do poszukiwań w aktach. Archiwum nie posiada jednak tak licznego personelu, aby mogło załatwić przychylnie prośby wszystkich szkół. Dyrekcje mogłyby natomiast przysłać swych delegatów, którzyby pod kierunkiem archiwistów robili odpowiednie poszukiwania.

Niezawsze jednak istnieje konieczność odwoływania się do Archiwum Wojsk. Istnieją rozmaite lokalne związki b. wojskowych, koła pułkowe i t. d., prowadzące ewidencję tych członków. Wielu informacji udzielić mogą instytucje, zajmujące się historią walk wyzwoleniczych, jak np. Tow. Badań Historji Obrony Lwowa i Województw Połudn. Wschodnich. Pozatem posługiwać się mogą dyrekcje szkół źródłami drukowanymi jak Lista Strat Wojska Polskiego, znajdująca się w każdej P. K. U., historie pułkowe (szczegółowe i zarysy) i t. p.

p. o. Kierownika Archiwum Wojsk.

(—) *B. Waligóra, Major*“.

52.

Nr. O. 10320/35. Kraków, dnia 10. V. 1935 r.

Do

**Inspektoratów Szkolnych w Okręgu —
w sprawie**

**pomocy pieniężnej dla prac
szkolnych instruktorów wychow-
wania fizycznego w powiatach.**

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem Nr. I. WF. 1395/35 z dnia 30-go kwietnia 1935 r. podaje do wiadomości, że Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego w „Wytycznych do realizacji budżetów powiatowych i miejskich komitetów W. F. i P. W. na rok budż. 1935/36“ z dnia 1-go kwietnia 1935 r. Nr. 016-1/Og. przewidział w dziale wydatków następujące pozycje, uwzględniające pomoc pieniężną dla prac szkolnych instruktorów W. F. w powiatach:

„IV. Wydatki w szkoleniowe.

3) Przejazdy instruktorów:

d) zwrot kosztów przejazdów szkolnym instruktorom powiatowym W. F. na wniosek Inspektora Szkolnego w porozumieniu z komendantem powiatowym P. W.

8) Wyżywienie:

d) w miarę możliwości budżetowych pomoc na wyżywienie na wycieczki, obozy i kursy zorganizowane przez szkoły, organizacje W. F. i P. W., P. W. K., harcerskie i t. d.; — wydatki te są dopuszczalne w wypadkach całkowitego zrealizowania planu prac własnych i za zgodą komendanta powiatowego P. W.

V. Wydatki materiałowe:

4) Zakup sprzętu W. F. i P. W.:

c) przydzielenie pewnych sum instruktorom szkolnym na zakup sprzętu dla tych szkół z urządzeń i sprzętu W. F., z których korzysta młodzież pozaszkolna, a w pierwszym rzędzie organizacji W. F. i P. W.“.

W związku z powyższem zechcą PP. Inspektorowie Szkolni porozumieć się z Komendantami powiatowymi P. W. w sprawie ewentualnej pomocy.

Kurator Okręgu Szkolnego:

M. B. Godecki w. r.

53.

Nr. O. OR. 5307/35. Kraków, dn. 21. V. 1935 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, rolniczych, ogrodniczej w Tarnowie oraz Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego w Krakowie — w sprawie

**sposobu prowadzenia księgi
inwentarza i księgi materiałowej.**

W związku z postanowieniami §§ 12 i 13 przepisów rachunkowo - kasowych, ogłoszonych w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6 i 7 z r. 1934 (Dz. Urz. K. O. S. Nr. 7 z r. 1934) i wskazówkami, zawartymi w rozporządzeniu Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 7-go marca b. r. Nr. I. R. 1315/35, wyjaśniam, co następuje:

1) Podział na rozdziały należy stosować we wszystkich działach inwentarza. Działy i rozdziały mogą być ustalone dowolnie w zależności od rodzajów posiadanego przez Urząd lub Zakład inwentarza ruchomego. Klasyfikowanie inwentarza ruchomego według rodzajów przedmiotów nie dotyczy działu pomocy naukowych; pomoce naukowe stanowią osobny dział inwentarza, którego podział na rozdziały winien odpowiadać przedmiotom nauki (np. Dz. II. pomoce naukowe — rozdziały: a) historia, b) przyroda, c) geografia, d) fizyka i t. d.);

2) Ewidencja inwentarza bibliotecznego jest w zupełności wyodrębniona z księgi inwentarza do tak zwanej „Bibliotecznej księgi inwentarza“ o wzorze ustalonym w przepisach rachunkowo-kasowych z r. 1934 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6 i 7 z r. 1934). Inwentarz biblioteczny winien być podzielony w tej księdze na działy stosownie do przedmiotów nauki tak, jak to podano przykładowo w § 12 wspomnianych przepisów. — W księdze tej należy prowadzić w odrębnym dziale ewidencję t. zw. biblioteki dyrektorskiej, zawierającej np. oprawione dzienniki urzędowe i t. p.;

3) Materiałów kancelaryjnych i materiałów do pracowni nie należy wogóle wpisywać do ksiąg materiałowych.

Równocześnie zaznaczam, że z uwagi na duży nakład pracy, jakiej wymagałoby przepisywanie ksiąg inwentarza, nieodpowiadających ściśle postanowieniom § 12 przepisów rachun-

kowo - kasowych z r. 1934, można istniejące już księgi inwentarzowe prowadzić tak, jak zostały założone. — Ścisłe jednak stosowanie postanowień § 12 przepisów będzie obowiązywało w razie przepisywania ksiąg inwentarzowych oraz przy zakładaniu takich ksiąg w instytucjach nowo-powstających.

Biblioteczne księgi inwentarzowe, założone na drukach wzoru Nr. 7 z r. 1932, można prowadzić nadal aż do ich zakończenia, poczem dalszy ciąg zapisów należy wprowadzić do ksiąg wzoru Nr. 8 z r. 1934.

Zakłady, które dotychczas nie założyły bibliotecznych ksiąg inwentarza, a prowadzą ewidencję książek i czasopism w księdze inwentarza ruchomego jako osobny dział, winny założyć biblioteczną księgę inwentarza ściśle według postanowień § 12 przepisów rachunkowo - kasowych z roku 1934, wypisując równocześnie książki i czasopisma w księdze inwentarza ruchomego na rozchód. — Ta ostatnia zasada obowiązuje także przy przepisywaniu ksiąg inwentarza ruchomego. — Przepisywanie tych ksiąg może nastąpić tylko za wiedzą i zgodą Kuratorjum, uzyskaną po wykonaniu przez dyrekcję zakładu skrupulatnej kontroli inwentarza i odpisaniu w starych księgach przedmiotów znieszonych, zbędnych lub ewentualnie brakujących. — Stare księgi inwentarzowe zachowują wartość pierwotnych zapisów i dlatego winny być przechowywane w archiwach zakładów.

Podając powyższe do wiadomości i stosowania, polecam w razie potrzeby zgłosić ewentualne zapotrzebowanie na księgi inwentarza względnie księgi biblioteczne.

Kurator Okręgu Szkolnego:

M. B. Godecki w. r.

54.

Nr. O. 11451/35. Kraków, dnia 12. V. 1935 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, szkół zawodowych, zakładów kształcenia nauczycieli, oraz Inspektorów Szkolnych w Okręgu — w sprawie przyjmowania obligacji 6% Pożyczki Narodowej na kaucje i wadja.

Na podstawie okólnika Nr. 50 Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 14 maja 1935 r. (I. R. 4486/35) podaje do wiadomości i stosowania poniżej umieszczony okólnik Ministerstwa Skarbu.

W związku z ustępem ostatnim punktu 7 tego okólnika przestają obowiązywać zarządzenia Kuratorjum, ogłoszone w Dz. Urz. Kuratorjum w Nr. 8, poz. 93 z roku 1934, w Nr. 10, poz. 126 z roku 1934 i w Nr. 1—2 poz. 7 z roku 1935.

Kurator Okręgu Szkolnego:

M. B. Godecki w. r.

„MINISTERSTWO SKARBU.

L. D. III. 2683/3/35. Warszawa, dnia 6. V. 1935 r.

Przyjmowanie obligacji
6% Pożyczki Narodowej
na kaucje i wadja.

Okólnik.

Do

Kancelarii Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej, Biura Sejmu i Senatu, Najwyższej Izby Kontroli, Prezydium Rady Ministrów, wszystkich Ministerstw.

W sprawie przyjmowania obligacji 6% Pożyczki Narodowej na kaucje i wadja Ministerstwo Skarbu ustala, co następuje:

1) Obligacje 6% Pożyczki Narodowej mogą być przyjmowane od pierwonabywców, t. j. od osób, na imię których są wystawione lub od osób, które, nie będąc pierwonabywcami, otrzymały zezwolenie Komisarza Generalnego Pożyczki Narodowej na przelew obligacji na swoje imię.

2) Przy składaniu obligacji 6% Pożyczki Narodowej na kaucje lub wadja mają być one zaopatrzone podpisem posiadacza in blanco umieszczonym na obligacji w miejscu przeznaczonym na przelew.

3) W razie trwania umowy obligacje 6% Pożyczki Narodowej nie mogą być użyte na wymianę dotychczasowych zabezpieczeń, złożonych w innych papierach wartościowych wzgl. w gotówce, złożonej do dnia 28 września 1933 r., t. j. do czasu otwarcia subskrypcji 6% Pożyczki Narodowej. Zabezpieczenie gotówkowe, złożone po dniu 28. IX. 1933 r., można wymienić na obligacje 6% Pożyczki Narodowej. Książeczki oszczędnościowe należy traktować na równi z gotówką.

4) W razie zawierania formalnie nowej umowy, która jednak w istocie jest przedłużeniem umowy poprzedniej, obligacje 6% Pożyczki Naro-

dowej nie mogą być użyte na wymianę zabezpieczeń poprzednich, złożonych w innych papierach wartościowych względnie w gotówce (książeczce oszczędnościowej), złożonej przed 28. IX. 1933 r.; mogą być natychmiast użyte na wymianę poprzednich zabezpieczeń, złożonych w innej formie jak na przykład w bankowych listach gwarancyjnych, w wekslach i t. p.

5) Ograniczenia zawarte w p. 3 i 4 nie mają zastosowania, gdy zachodzi potrzeba wymiany obligacyj pożyczek państwowych spowodu wylosowania ich do umorzenia lub spowodu wylosowania premii na numer obligacji złożonej tytułem zabezpieczenia; w tych przypadkach na uzupełnienie kaucji (wadja) w związku z wycofaniem (zrealizowaniem) obligacyj wylosowanych mogą być przyjmowane również obligacje 6% Pożyczki Narodowej.

6) Gdy w wyniku niedotrzymania warunków i postanowień umownych Skarb Państwa poszukiwać będzie na obligacjach 6% Pożyczki Narodowej, znajdujących się w depozycie, swych szkód i strat, Komisarz Generalny udzielać będzie każdorazowo zezwolenia na dokonanie przelewu tych obligacyj.

7) W myśl obwieszczenia Ministra Skarbu z dn. 9 lipca r. b. (Monitor Polski N. 155, poz. 205) mają być przyjmowane obligacje 6% Pożyczki Narodowej jako kaucje i wadja według kursu 75 za 100.

Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 20 lipca 1934 r. L. D. III. 12426/3/34, z dnia 12 października 1934 r. L. D. III. 16610/3/34 i z dnia 16 stycznia 1935 r. L. D. III. 19931/3/34 tracą moc obowiązującą.

Nowak

Dyrektor Departamentu“.

55.

Nr. O. 11267/35. Kraków, dnia 21. V. 1935 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych oraz Inspektorów Szkolnych w Okręgu — sprawie

propagandy przeciwdurowej i środków zapobiegawczych.

Wobec zbliżenia się pory roku, w której corocznie daje się zauważyć nasilenie duru

brzusznego, na podstawie okólnika Nr. 48 Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 maja 1935 r. (I. WF. 1601/35) polecam przeprowadzić corocznie jeszcze przed końcem roku szkolnego we wszystkich szkołach propagandę przeciwdurową.

Ma ona polegać na podaniu dzieciom i młodzieży przez lekarzy szkolnych tam, gdzie są oni czynni, krótkich kilkunastu minutowych niezbędnych pouczeń o istocie duru brzusznego, o sposobach zakażenia się i o środkach zapobiegawczych szerzeniu się tej ciężkiej i niebezpiecznej choroby. Zakres podawanego materiału musi być dostosowany ściśle do wieku słuchaczy, środowiska, z którego pochodzą, oraz warunków, w których żyją. Główny nacisk należy położyć na to, co każdy osobnik może i powinien zrobić, by uchronić siebie i innych od zakażenia.

W tych szkołach, w których niema stałej opieki higieniczno-lekarskiej, Dyrekcje i Kierownictwa szkół winny bądź zwrócić się z prośbą o pomoc w przeprowadzeniu akcji przeciwdurowej do najbliższych lekarzy, higienistek lub pielęgniarek społecznych, bądź też przeprowadzić ją przez nauczycieli najbardziej przygotowanych i nadających się do propagandy higienicznej. Jako pomoc naukowa służyć może tablica p. t. „Drogi szerzenia się duru brzusznego“, wydana przez Państwową Szkołę Higieny w Warszawie, ul. Chocimska Nr. 24 (cena zł. 1.20).

Młodzież wyjeżdżająca w czasie ferij letnich na wszelkiego rodzaju obozy i wycieczki do miejscowości, w których mogłaby być narażona na zakażenie się durem brzusznym, jak np. na terenie województw północnych i wschodnich, należy uodpornić za pomocą szczepień ochronnych podskórnych.

Szczepień tych w zasadzie powinni dokonać lekarze szkolni. Tam, gdzie ich niema, należy zwrócić się do przedstawicieli miejscowych władz sanitarnych: lekarzy powiatowych, miejskich, rejonowych z prośbą o pomoc.

O bezpłatne przydzielenie potrzebnej ilości szczepionki przeciwdurowej należy zwracać się do lekarzy powiatowych, powołując się na porozumienie Ministerstwa z Ministerstwem Opieki Społecznej (Departament Służby Zdrowia).

Kurator Okręgu Szkolnego:

M. B. Godecki w. r.

56.

Nr. BP. — 8115/35. Kraków, dnia 17. IV. 1935 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych oraz Inspektorów Szkolnych w Okręgu — w sprawie legitymacyj urzędowych.

Nawiązując do zarządzenia z dnia 30 marca 1935 r. Nr. BP. — 9230/35 (Dz. Urz. Kuratorjum O. S. K. Nr. 3 poz. 26), podaję do wiadomości i stosowania okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. 26 z dnia 6 marca 1935 r. (B. P. — 3237/35) normujący sprawę wydawania legitymacyj urzędowych dla pracowników państwowych i ich żon.

Kurator Okręgu Szkolnego:

M. B. Godecki w. r.

„Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

Okólnik Nr. 26

z dnia 6 marca 1935 r. (BP-3237/35)
o legitymacjach urzędowych nowego wzoru
dla pracowników państwowych i ich żon.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje następujące przepisy, obowiązujące przy wystawianiu legitymacyj wprowadzonych okólnikiem Pana Prezesa Rady Ministrów Nr. 48 z dnia 30 października 1934 r. (Nr. 40—6/8).

1) O k r e ś l e n i e.

Legitymacją w rozumieniu niniejszego okólnika jest urzędowy dowód tożsamości, wystawiony przez właściwą władzę służbową na druku ustalonego wzoru.

Legitymacja przysługuje wszystkim funkcjonariuszom państwowym i służy zasadniczo jako dowód zajmowania stanowiska w służbie państwowej, a w związku z tem uprawnia do korzystania ze szczególnych przywilejów, np. ulg kolejowych. Ponadto służy jako pośredni dowód osobisty.

Legitymacja przysługuje również żonom pracowników państwowych, uprawnionym do korzystania z ulg kolejowych.

Legitymacja zawiera druk wykonany na papierze o tle kreskowym z godłem Państwa, koloru kremowego lub szarego. Druk ten naklejony jest na okładkę skórkową, koloru czarnego lub brązowego. Całość ma kształt książeczki o wymiarach 81×114 mm.

2) Z a s t o s o w a n i e l e g i t y m a c j i.

a) w z ó r Nr. 46 (okładka koloru czarnego, tło wewnętrzne kremowe z nadrukiem obok miejsca na fotografię: „Uprawnia do przejazdów państwowymi środkami komunikacyjnymi według ulg taryfowych dla pracowników państwowych“), stosuje się dla uprawnionych do korzystania z ulg kolejowych — urzędników i pracowników państwowych oraz funkcjonariuszów niższych.

b) w z ó r Nr. 47 (okładka koloru brązowego, tło wewnętrzne kremowe z nadrukiem obok miejsca na fotografię, jak na wzorze Nr. 46), stosuje się dla żon funkcjonariuszów państwowych, uprawnionych do korzystania z ulg kolejowych.

c) w z ó r Nr. 50 (okładka koloru czarnego, tło wewnętrzne szare, bez wspomnianego w punkcie a) nadruku), stosuje się dla tych pracowników państwowych, którzy nie posiadają prawa do korzystania z ulg kolejowych.

3) W ł a d z e w y s t a w i a j ą c e l e g i t y m a c j e.

Legitymacje wystawiają:

a) Biuro Personalne Ministerstwa:

dla Podsekretarza Stanu, urzędników i funkcjonariuszy niższych w Zarządzie Centralnym Ministerstwa, oraz dla kuratorów okręgów szkolnych, ponadto dla kierowników, urzędników i funkcjonariuszy niższych, zatrudnionych w archiwach państwowych i instytucjach naukowych bezpośrednio podległych Ministerstwu, oraz dla dyrektorów, kierowników, nauczycieli i funkcjonariuszy niższych, zatrudnionych w uczelniach podległych bezpośrednio Ministerstwu z wyjątkiem Państwowych Szkół Akademickich.

b) Biura Personalne w Kuratorjach:

dla urzędników i funkcjonariuszy niższych, zatrudnionych w biurach Kuratorów Okręgów Szkolnych i Inspektoratów Szkolnych, oraz dla inspektorów i podinspektorów szkolnych, tudzież dla dyrektorów, kierowników szkół, nauczycieli, urzędników i funkcjonariuszy niższych, zatrudnionych w szkołach bezpośrednio podległych Kuratorom Okręgów Szkolnych;

c) Inspektoraty Szkolne:

dla kierowników i nauczycieli publicznych szkół powszechnych, bezpośrednio podległych Inspektorom Szkolnym.

U w a g a: W poszczególnych, wyjątkowych wypadkach legitymacje te mogą być wystawiane, względnie przedłużane przez Biura Personalne we właściwych Kuratorjach;

d) Sekretarjaty Szkół Akademickich:

dla profesorów, pomocniczych sił naukowych, urzędników i funkcjonariuszy niższych, zatrudnionych w szkołach akademickich.

Legitymacje dla żon wymienionych wyżej pracowników państwowych wystawiają odpowiednio te same władze, co i dla pracowników państwowych, z wyjątkiem legitymacyj dla żon Kuratorów Okręgów Szkolnych, które wystawiają Biura Personalne w Kuratorjach.

W wypadkach wystawienia, względnie przedłużenia legitymacji nie przez władzę (urząd) bezpośrednio przełożoną danego funkcjonariusza, lecz wyższą, należy po dokonaniu tej czynności przesłać zawiadomienie o tem władzy, upoważnionej zasadniczo do wystawienia legitymacji. Wówczas władza (urząd) bezpośrednio przełożona danego funkcjonariusza zapisuje w ewidencji fakt wydania lub przedłużenia legitymacji z odnotowaniem w rubryce „uwagi”: kto (nazwa władzy) i kiedy legitymację wydał (przedłużył) oraz numeru i daty pisma zawiadamiającego.

Emerytom wydaje legitymacje władza wypłacająca zaopatrzenie emerytalne.

4) W a ż n o ś ć i p r z e d ł Ź a n i e w a ż n o ś c i l e g i t y m a c y j.

Legitymacja jest ważna do końca tego roku kalendarzowego, w którym została wystawiona.

Przedłużanie ważności legitymacyj na następny rok kalendarzowy skutecznia w zasadzie ta sama władza służbowa, która je wystawiła.

Przedłużenie uwierzytelnia się pieczęcią okrągłą tuszową o średnicy 20 mm., w miejscu, wskazującym rok ważności, bez ponownego podpisywania.

Legitymację odnawia się co 5 lat, t. j. po czterokrotnem przedłużeniu.

5) L e g i t y m a c j e d l a p r a c o w n i k ó w k o n t r a k t o w y c h a n g a ż o w a n y c h n a r o k s z k o l n y.

Legitymacje dla pracowników kontraktowych (pomocnicze siły naukowe w szkołach akademickich oraz nauczyciele wszystkich typów szkół),

angażowanych nie na rok kalendarzowy, lecz na rok szkolny lub kilka miesięcy, oraz dla żon tych pracowników, wystawia się i przedłuża według ogólnych zasad — takich, jak dla funkcjonariuszy stałych.

Przy wystawianiu lub przedłużaniu na następny rok kalendarzowy legitymacyj dla wyżej wspomnianych pracowników, z którymi umowa kończy się przed dniem 31 grudnia, należy uprzedzić ich, że obowiązani są, pod skutkami prawnymi, zwrócić legitymacje władzy przełożonej najpóźniej w dniu wygaśnięcia kontraktu.

6) K o s z t l e g i t y m a c y j.

Legitymacje wydaje się za zwrotem kosztów w wysokości 1 zł. za sztukę. Należność, przypadająca od otrzymującego legitymację, może być uiszczona bezpośrednio przy wydaniu legitymacji, bądź też potrącona przy wypłacaniu uposażenia i wpłacona na wznowienie kredytu, z którego zostały pokryte koszty wykonania druków legitymacyj.

7) W y p e ł n i a n i e l e g i t y m a c y j.

Legitymacja powinna być wypełniona starannie, ładnem i czytelnem pismem.

Miejsce wolne u góry na wewnętrznej, prawej stronie legitymacji, ponad napisem: „Legitymacja Nr. . . .”, jest przeznaczone na odciski zapomocą podłużnej pieczęci tuszowej nazwy władzy wystawiającej legitymację.

Nazwisko i imiona należy pisać w pierwszym przypadku.

W legitymacjach funkcjonariuszy prowizorycznych, tymczasowych i pracowników kontraktowych, oraz ich żon, w miejscu przeznaczonem dla oznaczenia stanowiska służbowego (tytułu), należy obok stanowiska pisać skróty: „prow.”, „tymcz.”, „kontr.”.

Treść legitymacji powinna np. brzmieć:

a) dla funkcjonariusza:

- 1) Pan Dr. Nowakowski Aleksander Tadeusz, referendarz w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego,
- 2) Pani Mgr. Zawadzka Zofja, prow. podinspektor szkolny w Inspektoracie Szkolnym Nowotarskim;
- 3) Pan Kudera Zdzisław, kontr. niższy funkcjonariusz w gimn. państw. im. St. Batorego w Warszawie;
- 4) Pan Dr. Jakimowicz Stefan, profesor zwyczaj. Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie;

b) dla żony funkcjonariusza:

Pani Pawlikowska Irena, żona Stanisława, kontr. nauczyciela publicznej szkoły powszechnej Nr. 3 w Zawadach.

Wypełnioną należycie legitymację podpisują pod stemplem, określającym stanowisko służbowe (tytuł) i nazwisko osoby podpisującej, — Dyrektor (Naczelnik) Biura Personalnego, Inspektor Szkolny, Rektor lub Kierownik Sekretariatu Szkoły Akademickiej, względnie ich zastępcy lub urzędnicy do tego upoważnieni, przyczem należy podać miejscowość (siedziba urzędu wystawiającego legitymację) i datę wystawienia legitymacji, oraz zaopatrzyć legitymację (obok podpisu) w okrągłą pieczęć tuszową, średnicy 20 mm.

Ponadto legitymacja powinna być zaopatrzona własnoręcznym podpisem właściciela. Podpis ten może być umieszczony bądź na fotografii (u dołu), bądź też poniżej fotografii, na samej legitymacji.

8) Numer legitymacji.

Numerem legitymacji tak funkcjonariusza, jak też i jego żony, jest numer ewidencyjny funkcjonariusza.

9) Fotografia.

Fotografia do legitymacji powinna przedstawiać osobę fotografowaną bez nakrycia głowy.

Fotografowanie się z odznaczeniami nie jest wymagane i wobec tego wyrazy „z odznaczeniami“, umieszczone na niektórych drukach legitymacji, winny być skreślone.

Wymiary fotografii mają być 45×63 mm. Tło fotografii winno być zasadniczo białe, jednakże nie należy odrzucać odbitek fotograficznych, sporządzonych na papierze jasnym, chociaż nie czysto białym.

Funkcjonariusz, starający się o legitymację urzędową dla siebie lub dla żony, winien przedstawić dwie identyczne fotografie ustalonego powyżej typu i wymiaru. Jedną fotografię przytwierdza się do legitymacji przez dokładne naklejenie i po wysuszeniu uwierzytelnia się suchą tłoczoną pieczęcią okrągłą o średnicy 20 mm. Tłoczenie suchej pieczęci na fotografii winno być dokonane po jej połączeniu z legitymacją, by odcisk pieczęci był widoczny nie tylko na fotografii, lecz także na zewnętrznej (przedniej) stronie okładki. Używanie pieczęci tuszowych do uwierzytelnienia fotografii na legitymacji nie jest dozwolone.

Drugą fotografię, po odnotowaniu na odwrocie nazwiska i imienia oraz numeru i daty wystawienia legitymacji, przechowuje się w zbiorach dokumentów osobowych funkcjonariusza.

10) Zwrot i unieważnienie legitymacji.

Funkcjonariusz państwowy obowiązany jest w dniu rozwiązania stosunku służbowego zwrócić legitymację w celu unieważnienia jej przez władzę przełożoną nawet w tym wypadku, gdy stosunek służbowy kończy się w dniu 31 grudnia.

Unieważnienia legitymacji dokonywa władza, która ją wystawiła przez odcisnięcie wpoprzek tekstu legitymacji i obok fotografii podłużnej pieczęci tuszowej o tłustym druku z napisem: „Unieważniono“.

Na żądanie zainteresowanego funkcjonariusza państwowego legitymacja unieważniona może być pozostawiona w jego posiadaniu.

Jeżeli funkcjonariusz sam w oznaczonym terminie nie zwróci legitymacji, celem unieważnienia, władza przełożona (urząd) unieważnia legitymację przez zawiadomienie o tem odnośnej Dyrekcji Kolei Państwowych i zarządza odebranie legitymacji w drodze postępowania przymusowego za pośrednictwem właściwego starostwa.

11) Postępowanie w wypadku zagubienia legitymacji.

W wypadku zagubienia lub utraty legitymacji z jakiegokolwiek bądź przyczyn, funkcjonariusz państwowy obowiązany jest niezwłocznie umieścić na własny koszt ogłoszenie w Monitorze Polskim, oraz we właściwym terytorjalnie wojewódzkim dzienniku urzędowym o utracie i unieważnieniu legitymacji.

Ponadto obowiązany jest donieść o tem na piśmie władzy, która legitymację wystawiła, z dokładnem podaniem czasu i okoliczności, w jakich nastąpiła utrata legitymacji, oraz załączyć dzienniki, w których zamieszczono ogłoszenia.

Po dokonaniu tego przez funkcjonariusza, władza (urząd) uznaje utraconą legitymację za nieważną i zawiadamia o tem właściwą terytorjalnie Dyrekcję Kolei Państwowych oraz urząd Policji Państwowej.

12) Wystawianie nowych legitymacyj, zamiast unieważnionych przedterminowo.

Zamiast legitymacji, unieważnionej przed upływem terminu ważności z uzasadnionych po-

wodów, np.: zagubienia, zniszczenia lub poplamienia, albo nieaktualnej z powodu zmiany stanowiska czy charakteru służbowego, może być wydana nowa legitymacja za zwrotem kosztów druku w wysokości 1 zł. i z zachowaniem przepisów niniejszego okólnika.

Nowa legitymacja będzie zaopatrzona w ten sam numer ewidencyjny, który był na unieważnionej legitymacji.

13) E w i d e n c j a l e g i t y m a c y j.

Legitymacje są drukami ścisłego zarachowania właściwych Biur Personalnych, względnie Sekretariatów Szkół Akademickich, które prowadzą ścisłą ewidencję (według załączonego wzoru Nr. 1) wszystkich druków legitymacyj, otrzymanych z Ministerstwa, bądź z Drukarni Państwowej i użytkowanych we własnym zakresie lub przydzielanych władzom bezpośrednio podległym, uprawnionym do wystawiania legitymacyj.

Niezależnie od wyżej wspomnianej ewidencji druków, wszystkie władze, uprawnione do wydawania legitymacyj, powinny prowadzić szczegółową ewidencję legitymacyj urzędowych, wydanych funkcjonariuszom państwowym i ich żonom (według załączonego wzoru Nr. 2).

Zamiast stosowania skorowidza imiennego, niezbędnego do odnalezienia numeru legitymacji funkcjonariusza lub jego żony, służą karty ewidencyjne, ułożone w porządku alfabetycznym.

U w a g a: Po wyczerpaniu się zapasu druków legitymacyj Biura Personalne oraz Sekretariaty Szkół Akademickich powinny zwracać się o dostarczenie tych druków bezpośrednio do Drukarni Państwowej w Warszawie, ul. Miodowa 22, gdyż tylko ta Drukarnia jest upoważniona do wykonywania druków legitymacyj.

W razie zniszczenia wewnętrznego druku legitymacji, wskutek omyłki przy wypełnianiu lub z innego powodu, nie należy takiej legitymacji niszczyć, lecz przesłać do Drukarni Państwowej, która naklei nowy druk na tę samą okładkę.

Ewidencję druków legitymacyj należy zamykać przynajmniej raz do roku na dzień 31-go grudnia i przenosić pozostałość na następny rok kalendarzowy. W razie zmiany urzędnika prowadzącego ewidencję, należy zrobić zamknięcie, które podpisują urzędnik zdający i przejmujący prowadzenie ewidencji.

14) T e r m i n w p r o w a d z e n i a n o w y c h l e g i t y m a c y j.

Legitymacje nowego typu powinny być wprowadzone w życie z dniem 1. kwietnia 1935 r.,

ponieważ od dnia tego tracą moc obowiązującą dotychczasowe legitymacje według dawnego wzoru, oraz legitymacje tymczasowe według wzoru, załączonego do okólnika Nr. 16 z dnia 10. lutego 1934 r. (BP-3797/34). Po otrzymaniu legitymacyj nowego typu, legitymacje starego typu winny być zwrócone przez funkcjonariusza i jego żonę — władzy, która je wystawiła

15) P i e c z ę c i e.

W celu uniknięcia możliwości fałszowania legitymacyj, pieczęcie, służące do uwierzytelnienia legitymacyj, należy przechowywać pod dobrem zamknięciem i osobistą odpowiedzialnością kierowników właściwych biur.

Do pieczęci tuszowych winien być używany tusz czerwony.

Z dniem 31. marca 1935 r. tracą moc obowiązującą wszystkie poprzednie okólniki i pisma Ministerstwa W. R. i O. P., omawiające kwestje unormowane okólnikiem niniejszym.

Dyrektor Biura Personalnego:

Jan T. Lipka“.

57.

Nr. BP-14427/35. Kraków, dnia 8. V. 1935 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych (rolniczych) oraz Inspektorów Szkolnych w Okręgu

w sprawie wynagrodzenia pracowników kontraktowych w okresie choroby.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem Nr. 45 z dnia 29-go kwietnia 1935 r. (BP - 4522/35) podało do wiadomości i stosowania niżej przytoczone zarządzenie Prezydium Rady Ministrów z dnia 22. II. 1935 r. L. 48 - 11/32. Okólnik Nr. 6.

Kurator Okręgu Szkolnego:

M. B. Godecki w. r.

„Do

Wszystkich Ministerstw w Warszawie.

Art. 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16. marca 1928 roku o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P.

Nr. 35, poz. 323), oraz oparty na tej podstawie punkt 3 wzoru umów z państwowymi pracownikami kontraktowymi (okólnik Prezesa Rady Ministrów z dnia 16-go października 1930 r. Nr. 8936/30), upoważnia pracodawcę do potrącania z wynagrodzenia pracownika w ciągu pierwszych trzech miesięcy niemożności pełnienia obowiązków skutkiem choroby lub nieszczęśliwego wypadku kwot, jakie pracownik otrzyma w gotówce z tytułu ubezpieczenia prawnopublicznego. Postanowienia te, poczynając od dnia 1. stycznia 1934 r., t. j. od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 28-go marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 396), stały się w odniesieniu do pracowników umysłowych nieaktualne, ponieważ w myśl art. 95 ust. (5) tejże ustawy, pracownicy ci nie mają prawa do zasiłku chorobowego w okresie czasu, w którym przysługuje im prawo do całkowitego wynagrodzenia od pracodawcy. Od tej więc daty nie należy potrącać pracownikom umysłowym, zatrudnionym w służbie państwowej, z ich wynagrodzenia umownego w ciągu pierwszych trzech miesięcy niemożności pełnienia obowiązków skutkiem choroby lub nieszczęśliwego wypadku, żadnych kwot z tytułu zasiłku chorobowego.

p. o. Dyrektora Biura Personalnego

(—) J. Jagiełło“.

58.

Nr. BP-12291/35. Kraków, dnia 11. V. 1935 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych oraz Inspektorów Szkolnych w Okręgu w sprawie

zaliczania okresów działalności niepodległościowej do wysługi emerytalnej.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 11 kwietnia 1935 r. (BP. 6868/35) okólnik Nr. 40 podaje poniżej do wiadomości, że

w związku z wejściem w życie przepisów wykonawczych o zaliczaniu czynnej działalności niepodległościowej do wysługi emerytalnej, przewidzianych w art. 37 p. 6 i art. 50 (ustęp ostatni) ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 20, z 1934 r. poz. 160), zawartych w § 67 rozporządzenia wykonawczego do powołanej wyżej ustawy emerytalnej (Dz. U. R. P. Nr. 60, z 1934 r. poz. 513) w wielu wypadkach zgłaszający swoje uprawnienia z tego tytułu, mimo wskazówek zawartych w okólniku Ministerstwa Skarbu z dnia 26-go października 1934 r. L. D. I-57075/Em/34, przedstawiają wnioski o zaliczenie okresów służby odbytej w polskich formacjach i organizacjach wojskowych, jako to w Polskiej Organizacji Wojskowej, Strzelcu, Organizacji Bojowej Polskiej, Partii Socjalistycznej i innych wymienionych szczegółowo w § 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 19 stycznia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 72), uzupełnionego rozporządzeniem Ministra z dnia 13-go października 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 568).

Służba w tych formacjach i organizacjach wojskowych mieści się w pojęciu czynnej działalności, zmierzającej do odzyskania niepodległości Państwa Polskiego, podlega ona jednak zaliczeniu do wysługi emerytalnej jako służba wojskowa na zasadzie art. 105, 92 i 37 p. 3 ustawy emerytalnej, a w razie pełnienia jej podczas wojny podlega zaliczeniu w wymiarze podwójnym.

Natomiast postanowienia art. 37 p. 6 i art. 50 (ustęp ostatni) ustawy emerytalnej wprowadzone zostały w życie w tym celu, aby umożliwić zaliczenie do wysługi emerytalnej funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych tych okresów czynnej działalności niepodległościowej i odbywania kar za taką działalność, które to okresy nie zostały objęte art. 105 ustawy emerytalnej i wyżej wspomnianej rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych, zaliczenie okresów tej działalności i poniesionych z nią kar w myśl powołanego wyżej § 67 rozporządzenia wykonawczego do ustawy emerytalnej uzależnione jest od pewnych specjalnych warunków, jako to: udowodnienia w sposób przewidziany §§ 7 i 8 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 10 marca 1933 w sprawie zaopatrzenia byłych skazańców politycznych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 237), stwierdzenia nadania Krzyża lub Medalu Niepodległości zakwalifikowania przez Komisję Kwalifikacyjną. Poźtem omawiana czynna działalność niepodległościowa i odbyte za nią kary podlegają zaliczeniu tylko w wymiarze pojedynczym.

Wobec powyższego Ministerstwo Skarbu prosi o zwrócenie uwagi interesowanych osób, że okresy służby w polskich formacjach i organizacjach wojskowych, wymienionych w rozporzą-

dzeniu Ministra Spraw Wojskowych z dnia 19-go stycznia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 72) i z dnia 13 października 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 568), jako zaliczalne do wysługi emerytalnej przy przejściu w stan spoczynku z samego prawa na podstawie art. 105, 92 i 37 p. 3 nie podlegają zgłoszeniu i rozpatrywaniu w trybie § 67 rozporządzenia wykonawczego do ustawy emerytalnej przez Komisję Kwalifikacyjną dla spraw zaopatrzenia byłych skazańców politycznych.

Druga sprawa, domagająca się bliższego wyjaśnienia ubiegającym się o zaliczenie działalności niepodległościowej do wysługi emerytalnej dotyczy sposobu udowodnienia okresów omawianej działalności. Udowodnienie okresów kar pozbawienia wolności, administracyjnego zesłania lub przebywania w aresztach zapobiegawczych (§ 67 p. 1 lit. a) jest stosunkowo ułatwione przez możliwość uzyskania wyroków sądowych, orzeczeń administracyjnych lub zaświadczeń z archiwów państwowych. Natomiast na uzasadnienie zgłaszanych okresów samej działalności niepodległościowej lub w wypadkach braku dowodów z dokumentów, zainteresowani przedstawiają przeważnie zaświadczenia stowarzyszeń byłych więźniów politycznych oraz zaświadczenia świadków niejednokrotnie w odpisach.

Otóż Ministerstwo Skarbu prosi o wyjaśnienie zainteresowanym, że zaświadczenia stowarzyszeń byłych więźniów politycznych, informujące o przebiegu działalności niepodległościowej mogą być w myśl art. 49 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) brane pod uwagę, jednak pod warunkiem jednoczesnego wskazania w zaświadczeniu źródła, skąd dane stowarzyszenie zaczerpnęło swoje informacje, a to w celu umożliwienia władzy sprawdzenia podanych okoliczności.

Co się tyczy zeznań świadków, to do tych w myśl § 67 p. 6 rozporządzenia wykonawczego do ustawy emerytalnej i § 8 wyżej powołanego rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 10 marca 1933 r. w sprawie zaopatrzenia b. skazańców politycznych mają także zastosowanie postanowienia wyżej powołanego rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym, w szczególności art. 20 p. 3 i art. 61 tego rozporządzenia. Według tych postanowień zaświadczenie świadka, o ile jest przedstawione bezpośrednio przez zainteresowanego, winno być w całości napisane własnoręcz-

nie przez świadka z dokładnem oznaczeniem, skąd są świadkowi wiadome zeznawane okoliczności. W innych wypadkach, dotyczących dowodów ze świadków mają zastosowanie postanowienia art. 61 o badaniu świadków pod przysięgą lub po uprzednim złożeniu przez świadka przyrzeczenia zeznania prawdy.

Kurator Okręgu Szkolnego

M. B. Godecki w. r.

59.

Konkursy

z terminem czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego Nru Dziennika Urzędowego.

Inspektor Szkolny w Nowym Targu ogłasza konkurs na następujące posady kierowników szkół powszechnych w obwodzie szkolnym nowotarskim:

- 1) 7-klasowej publ. szkoły powszechnej Nr. I w Zakopanem — brak mieszkania służbowego,
- 2) 7-klasowej publicznej szkoły powszechn. Nr. II w Zakopanem — brak mieszkania służbowego.
- 3) 4-klasowej publ. szk. powsz. w Maniowach, mieszkanie służbowe (ponowny konkurs).
- 4) 3-klasowej publ. szk. powsz. w Chocholowie, mieszkanie służbowe.
- 5) 2-klasowej publ. szk. powsz. w Niedzicy, mieszkanie służbowe.

Pierwszeństwo w uzyskaniu pod 1), 2), 3), mają kandydaci z ukończonym Wyższym Kursem Nauczycielskim lub z równorzędnymi kwalifikacjami.

Należyście udokumentowane podania należy wnieść drogą służbową do Inspektoratu Szkolnego w Nowym Targu.

Inspektor Szkolny w Sosnowcu ogłasza konkurs na stanowiska kierowników(czek) publicznych szkół powszechnych:

- 1) 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Koziegłowach, powiecie zawierciańskim,
- 2) 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej Nr. 3 w Sosnowcu,
- 3) 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej Nr. 15 w Sosnowcu.

Kandydaci winni wykazać się przynajmniej dwuletnią pracą w charakterze nauczycieli stałych, przyczem osoby, posiadające Instytut Nauczycielski lub W.K.N., będą miały pierwszeństwo.

Należycie udokumentowane podania należy wnosić w drodze służbowej do Inspektoratu Szkolnego w Sosnowcu.

60.

KOMUNIKATY.

Nakładem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ukazało się wydawnictwo p. t. „Szkolne schroniska wycieczkowe — Informator wycieczkowy dla szkół i młodzieży szkolnej na rok 1935“.

Wydawnictwo to informuje o szkolnej akcji turystyczno-krajoznawczej i organizacji szkolnych schronisk wycieczkowych, podaje najpotrzebniejsze wskazówki praktyczne dla organizujących wycieczki i wędrowki po kraju młodzieży szkolnej, programy najważniejszych i najciekawszych wycieczek, wykaz Parków Narodowych, rezerwatów oraz najważniejszych zabytków przyrody, wykaz i mapki najważniejszych zabytków architektury w Polsce, literaturę turystyczną, spis osiedli i domów wakacyjnych szkolnych oraz wykaz schronisk zarówno szkolnych jak i społecznych.

Informator przeznaczony jest zarówno dla nauczycielstwa, jak i dla uczniów i uczenie starszych klas wzgl. kursów i powinien być aktualną pomocą dla nauczycieli i młodzieży w urządzaniu wycieczek, głównie w okresie feryj letnich. Ministerstwo kładzie specjalny nacisk na potrzebę poinformowania młodzieży o tem wydawnictwie i zapoznania jej z jego treścią, a w związku z tem poleca udostępnić młodzieży korzystanie z Informatora przez umieszczenie go w czytelni uczniowskiej.

Należność za egzemplarze, które Dyrekcje szkół państwowych otrzymały, należy wpłacić za pośrednictwem P. K. O. na konto czekowe Nr. 30.473 „Fundusz szkolnych domów wycieczkowych“.

Cena egzemplarza wydawnictwa w handlu księgarskim wynosi 1 zł. 50 gr.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w Warszawie, ul. Nowy Świat Nr. 19 m. 3 (zmieniony adres — tel. 642-50), pismem z dnia 14 maja 1935 r. zawiadomiło Kuratorjum, iż ułatwia wycieczkom młodzieży szkolnej zwiedzanie stolicy przez:

1) organizowanie i przyjmowanie wycieczek szkolnych, przyjeżdżających do Warszawy,

2) dostarczanie wycieczkom organizowanym, całkowicie przez siebie, wykwalifikowanych przewodników,

3) zamawianie kwater w schroniskach, pensjonatach i hotelach, organizowanie wyżywienia, zamawianie autokarów i t. p.,

4) dostarczanie wycieczkom ulgowych biletów wstępu do zwiedzanych osobliwości, ulgowych biletów tramwajowych do teatrów, kin, na przejażdżki statkami i t. p.,

5) udzielanie informacji co do podróżowania po Polsce, układania planów wycieczek, marszrut i t. p.

Powyższe prace podejmuje z myślą dopomoczenia młodzieży w racjonalnem zwiedzaniu Warszawy, a nie traktuje tego jako imprezy obliczonej na zysk.

1. Obóz wodny dla nauczycielstwa nad jeziorem Narocz.

Komisja Wycieczkowa Okręgu Szkolnego Wileńskiego w celu umożliwienia racjonalnego spędzenia wakacyj nauczycielstwu organizuje w okresie feryj letnich r. b. w Schronisku Wycieczkowym nad jez. Narocz (największe jezioro w Polsce) obóz wodny dla nauczycielstwa ze wszystkich szkół (dla pań i panów).

Schronisko położone jest nad brzegiem jeziora i wokół otoczone jest lasami sosnowymi, posiada budynek mieszkalny z pomieszczeniem na 50 osób, werandami z widokiem na jezioro, świetlicę z czytelnią pism oraz budynek gospodarczy z kuchnią i jadalnią.

Przy schronisku jest duża plaża, basen do pływania, boisko do gier sportowych, kajaki, łodzie i żagłówki oraz zainstalowane radjo i telefon.

Odbywać się będzie codziennie rano gimnastyka oraz organizowane będą gry sportowe (siatkówka, koszykówka i tenis), przeprowadzona będzie nauka pływania i kajakowania oraz wycieczki wodne po jez. Narocz.

Dojazd do stacji kolejowej Kobylniki, od stacji do schroniska odległość 3 klm. Czas przeja-

du z Wilna około 4½ godz. — Przy przejazdach można korzystać ze zniżki 82%, na zlecenie na przejazd (wg. taryfy wojskowej).

Dla ułatwienia wzięcia udziału większej ilości osób ustala się następujące okresy dwutygodniowe korzystania ze schroniska:

- I-szy okres — od 17. VI. do 29. VI. 1935 r.
- II-gi okres — od 2. VII. do 14. VII. 1935 r.
- III-ci okres — od 15. VII. do 27. VII. 1935 r.
- IV-ty okres — od 2. VIII. do 17. VIII. 1935 r.

Oplata za korzystanie w ciągu jednego okresu wynosi 10 zł. (dziesięć zł.) wpisowe i 30 zł. (trzydzieści złotych) za koszt utrzymania (posiłki cztery razy dziennie: śniadanie, obiad, podwieczorek i kolacja).

Można zapisywać się na jeden okres, bądź też kilka, podając dokładnie, z których okresów chce się korzystać.

Pragnący spędzić lato nad jez. Narocz winni przesłać w terminie do 5 czerwca r. b. zgłoszenie do Szkolnego Schroniska Wycieczkowego nad jez. Narocz, poczta Kobylniki, wojew. Wileńskie, oraz wpłacić jednocześnie wpisowe po 10 złotych za każdy okres, na konto czekowe Komisji Wycieczkowej Okręgu Szkolnego Wileńskiego, za pośrednictwem P. K. O. na Nr. 60150. Oplatę za utrzymanie uiszcza się w pierwszym dniu pobytu w schronisku. Do zgłoszenia należy dołączyć dowód wpłacenia wpisowego, oraz znaczek za 25 groszy na odpowiedź.

2. Kurs krajoznawczy poznania Wilna.

Program kursu obejmuje: Historję sztuki i kultury Wilna. Wiadomości z etnologiji Wileńszczyzny. Rzut oka na geografję i geologję Wileńszczyzny. Rzut oka na sytuację gospodarczą wileńską. Bogactwa naturalne Wileńszczyzny. Kurs odbędzie się w Wilnie w czasie od 17 do 30 czerwca r. b. Mieszkanie i utrzymanie zapewnione w szkolnem schronisku wycieczkowem w Wilnie, ul. Dominikańska 3/5, za opłatą dziennie 3 zł. albo za cały kurs 40 zł.

3. Kurs żeglarski nad Naroczą.

Grupa męska i żeńska o dwóch stopniach, dla zaawansowanych i początkujących. W czasie od 20 czerwca do 10 lipca r. b. Dojazd do st. kol. Kobylniki, a następnie do miejsca kursu — 3 klm. Program kursu obejmuje: codzienną gimnastykę, wiosłowanie w kajakach, żeglarstwo i gry sportowe. Zakwaterowanie i utrzymanie

w szkolnem schronisku za opłatą za cały kurs 50 zł.

4. Wycieczka po Województwach: wileńskim, nowogrodzkim i białostockim w czasie od 2 do 14 sierpnia b. r.

Program zwiedzania obejmuje: Wilno, Narocz, Troki, Druskieniki, Grodno, Augustów, Suwałki, Wigry, Nowogródek i Świteż. Koszta utrzymania, noclegów i zwiedzania wyniosą — 45 zł., przejazdu do Wilna po przez wymienione miejscowości do Świtezi — około 20 zł., tak, że ogólny koszt wycieczki wyniesie — 65 zł. Punkt zborny dla wycieczki w dn. 2 sierpnia r. b. o godzinie 9-ej rano w Wilnie — w szkolnem schronisku, ul. Dominikańska 3/5, a rozwiązanie wycieczki w dn. 14 sierpnia r. b. nad Świteżą.

Uwagi ogólne (dla kursów w pkt. 2, 3 i 4). W organizowanych kursach mogą brać udział nauczyciele (ki) ze wszystkich typów i stopni szkół z terenu całej Polski. Prócz opłat wymienionych przy każdym kursie, każdy z uczestników (czek) obowiązany jest wpłacić jednorazowo tytułem wpisowego — 15 zł. (piętnaście złotych) za udział w każdym kursie. Zgłoszenia na kursy należy przysyłać w terminie do 5 czerwca r. b. do Komisji Wycieczkowej Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Wilnie, ul. Wolana 10.

Do zgłoszenia należy dołączyć znaczek 25 gr. na odpowiedź oraz dowód wpłacenia wpisowego, bez czego zgłoszenie nie będzie rozpatrywane i pozostanie bez odpowiedzi. Wpłaty należy skutecznie wyliczyć przez P. K. O. na Nr. 60150 na konto Komisji Wycieczkowej Kuratorium O. S. Wil. Wpisowe oraz opłaty za kursy mogą być wnoszone częściami w dowolnych ratach, z tem jednak, by zostało uskutecznione w całości wpisowe do 3. VI. 35 r., a inne opłaty nie później niż pierwszego dnia kursu.

Po otrzymaniu zgłoszeń Kuratorium każdemu z uczestników (czek) wyśle przed 15 czerwca r. b. kartę przyjęcia na kurs, na podstawie której uczestnicy otrzymają od najbliższej Komendy P. W. i W. F. zlecenia na przejazd, uprawniające do przejazdu według taryfy wojskowej (około 20% normalnej opłaty) na kurs i na powrót do miejsca zamieszkania.

Powszechny Zjazd Historyków
Polskich w Wilnie
od 8 — 11-go września 1935 roku.

Zagadnienia nauczania historii w szkołach wszelkiego typu są najściślej związane z proble-

mami nauki i kultury historycznej społeczeństwa. W tem też leży przyczyna, że naukowe organizacje historyczne — w przeciwieństwie do tego rodzaju organizacyj innych dziedzin wiedzy — zawsze zwracały baczną uwagę na sprawy dydaktyczne. Jak przed powstaniem Państwa Polskiego zastanawiano się na Zjeździe Lwowskim nad podręcznikiem dziejów polskich, a odbudowanie własnego Państwa i możliwość indywidualnego kierowania wychowaniem nowych pokoleń spowodowała, że i Polskie Towarzystwo Historyczne jęło się dyskusowania zagadnień nauczania tak na łamach Kwartalnika Historycznego i na Zjazdach ogólnych. Zwłaszcza od Zjazdu IV w Poznaniu, na którym utworzono specjalną sekcję tym sprawom poświęconą, rozpoczęły się intensywniejsze w tym kierunku prace. Zjazd warszawski 1930 r. pogłębił te usiłowania i zainteresowanie, powstały przy ośrodkach i Oddziałach Polskiego Towarzystwa Historycznego sekcje dydaktyczne, które zajęły się przebudową zaniedbanej dotąd dziedziny dydaktyki naszej nauki. Ostatnie zaś lata są dowodem wielkiego na tem polu postępu zainteresowań i prac w Oddziałach Towarzystwa, zwłaszcza że reforma szkolna otworzyła szerokie pole działania, zwiększając obowiązki świata historycznego, zarówno naukowego jak nauczycielskiego wobec szkoły i kultury historycznej.

W r. 1935 odbędzie się nowy VI Powszechny Zjazd Historyków Polskich w Wilnie. Na Zjeździe tym, podobnie jak na poprzednich, osobna Sekcja zajmie się sprawami nauczania. Jednocześnie organizacja pracy została na podstawie dotychczasowych doświadczeń znacznie zmieniona. W miejsce mianowicie dobrowolnych zgłoszeń referentów i tematów dowolnych postanowiono ująć dyskusję zjazdową w pewne ramy i ograniczyć ją do kilku zagadnień, mianowicie trzech dla każdej z ośmiu sekcji. Tematy ustalił Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Historycznego w porozumieniu ze wszystkimi ośrodkami Towarzystwa.

W zakresie Sekcji VIII metodyki i dydaktyki historii zgłoszono następujące zagadnienia:

1). Zagadnienia programu nauczania historii w nowej szkole; w tej grupie wygłoszą referaty:

a) Doc. Dr. Hanna Pohoska, Warszawa. — Program nauki historii w liceum,

b) Dr. Halina Mrozowska, Warszawa. — Wartości i niebezpieczeństwa nowego programu nauczania historii w gimnazjum.

Referaty objęli: Prof. Dr. Franciszek Bujak,

Lwów, Prof. Dr. Władysław Semkowicz, Kraków, Prof. Dr. Jan Dąbrowski, Kraków i inni.

2). Zagadnienia regionalne nauczania historii.

Referaty w tej grupie przygotowują ośrodki: krakowski i poznański.

3) Przygotowanie nauczyciela historii:

Referat pod powyższym tytułem wygłosi Prof. Dr. Franciszek Bujak, Lwów, koreferat z punktu widzenia przygotowania dydaktycznego nauczyciela historii wygłosi Dr. Wiesława Knapowska, Poznań.

Nakładem Instytutu Propagandy Państwowo-Twórczej w Warszawie przy ul. Wiejskiej L. 3 (Konto P. K. O. Nr. 318) ukazało się dzieło p. t. „Wodzowie Polski — Szlakami Chwały Oręża Polskiego” — pióra prof. dra Edmunda Oppmana.

Dzieło to ujmuje życie i czyny naszych Wodzów od Bolesława Chrobrego do Józefa Piłsudskiego.

Monografia ta obrazuje dzieje wojenne Polski. — Rzecz jest utrzymana w tonie popularnym i przeznaczona dla najszerszych warstw społeczeństwa i młodzieży.

Książka drukowana jest na bezdrzewnym papierze, oprawna w całe płótno ze złoceniami. Objętość dzieła 550 stron, cena egzemplarza 6 zł. (sześć złotych).

Należność można spłacać w 6-ciu miesięcznych kolejnych ratach po jednym złotym, pod warunkiem zamówienia zbiorowego. Koszty przesyłki i opakowania ponosi firma.

Zamówienia należy skutecznieć bezpośrednio.

Nakładem Wojewódzkiego Instytutu Rzemieślniczo-Przemysłowego w Krakowie, ul. Smoleńsk 9, ukazał się ostatnio podręcznik p. t.: „Akumulatory elektryczne”, opracowany przez inż. Władysława Fiderkiewicza i inż. Wiesława Stysia. Jest to podręcznik popularny, lecz wyczerpujący w całości materiał fachowy z tego zakresu.

O wartości podręcznika świadczy najlepiej fachowa recenzja, umieszczona w Nr. 21 „Przeglądu elektrotechnicznego” z dnia 1. XI. 1934 r.

Ponieważ pracownie szkolne chemiczne i fizyczne nie mogą obejść się bez urządzeń akumu-

latorowych, wobec tego Kuratorjum zwraca uwagę Dyrekcyj Szkół na ukazanie się tej książki, która niewątpliwie przyniesie duże korzyści kierownikom laboratoriów tak przy posługiwaniu się, jak i przy zakupie i konserwacji akumulatorów; podręcznik ten powinien znaleźć się w każdej bibliotece szkolnej.

Cena sprzedaży podręcznika wynosi zł. 3.80 za egzemplarz.

Zeszyt IV zarysu encyklopedycznego „Świata i Życia“.

Nakład Książnica-Atlas, Lwów Warszawa

Ukazał się już zeszyt IV zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie“ i zawiera następujące artykuły z różnych dziedzin wiedzy: Lud — prof. dr. J. St. Bystroń, Ludność — W. Śl. Rybicki, Łacina — J. Parandowski, Łódź podwodna — por. O. Żukowski, Magnetyzm i Magnetyzm Ziemi — prof. St. Kalinowski, Małpy, prof. dr. E. Loth, Psychologia małp człekokształtnych — prof. dr. J. Dembowski, Mapa — prof. dr. E. Romer, Marynarka — por. O. Żukowski, Matematyka — prof. dr. H. Steinhaus, Materjalizm — prof. dr. Wł. Tatarski.

Liczne, starannie dobrane i pięknie wykonane ilustracje zdobią, jak zwykle, i ten zeszyt.

Zeszyt V. zarysu encyklopedycznego „Świata i Życia“.

Ukazał się już zeszyt V zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie“ (Książnica-Atlas) i zawiera cały szereg interesujących artykułów ze wszystkich dziedzin wiedzy i kultury, pisanych przez najwybitniejszych specjalistów i uczonych polskich.

Otwiera ten zeszyt artykuł „Materjalizm“ napisany przez prof. dr. Władysława Tatarskiego. Artykuł ten może być istotnie wzorem, jak należy traktować popularnie trudne zagadnienia filozoficzne: przejrzysty, zwięzły, obrazowy wykład, unikania zbyt trudnych sformułowań, całe zaś ujęcie materiału nienarzucające się czytelnikowi, nie podsuwające gotowych wniosków, ale zmuszające przedewszystkiem do myślenia — oto co cechuje ten artykuł. W analogiczny sposób ujęty jest też piękny artykuł „Mistyka“, napisany przez jednego z najwybitniejszych znawców tego zagadnienia X. prof. dr. Konstantego Michalskiego.

Na specjalną uwagę zasługują w zeszycie niniejszym dwa artykuły poświęcone tak aktualnym zagadnieniom dnia dzisiejszego, jak „Meble“ i „Mieszkanie“. Dwa te artykuły pozostają ze sobą w dość ścisłym i wyraźnym związku. Autorowi artykułu „Meble“ arch. Stefanowi Siennickiemu chodziło przedewszystkiem o to, aby pokazać, w jaki sposób powstają i kształtują się nasze meble w zależności od potrzeb i nawyków człowieka, od materiału i techniki, jakie ma on do dyspozycji; w artykule „Mieszkanie“ dr. Zofja Niesiołowska-Rotherowa przedstawiała rozwój wnętrza mieszkalnego, tego wnętrza z meblami i sprzętami, nacisk specjalny kładąc przytem przedewszystkiem na mieszkanie współczesne, jego należyte urządzenie, rozmiary i t. d. W pewnym związku z temi artykułami jest też artykuł znanej historyczki dr. Łucji Charewiczowej p. t. „Miasta“, w której przedstawione są syntetycznie prawa rządzące rozwojem miast, tych wielkich skupień ludzkości.

Zgodnie ze swem wyraźnem nastawieniem gospodarzem, które występuje bardzo wyraźnie w całości tego pożytecznego wydawnictwa, daje „Świat i Życie“ i w zeszycie niniejszym cały szereg artykułów, które doskonale wprowadzają czytelnika w krąg zagadnień gospodarczych i związanych z nimi problemów technicznych. Do artykułów takich należą w zeszycie niniejszym przedewszystkiem dwa: „Meljoracje rolne“ (inż. R. Gumiński), zwięzłe wprowadzający czytelnika w ten tak ważny specjalnie w Polsce problem, oraz „Metale“ (inż. Stefan Żukowski), obejmujący w syntetycznym skrócie wszystkie metale i charakteryzujący ich zastosowania techniczne.

Nauki przyrodnicze reprezentowane są w zeszycie niniejszym także bardzo bogato, przyczem podkreślić należy, iż wszystkie bez wyjątku pisane są przez najwybitniejszych w Polsce specjalistów — tak więc o mineralogji pisze prof. dr. Zygmunt Weyberg, o mięśniach i stawach prof. dr. Edward Loth. Wszystkie te artykuły nie mają wspólnego ze zwykłymi suchymi skrótami, które znaleźć można w każdej encyklopedji — są to artykuły pobudzające do samodzielnego myślenia, pełne blasku, pisane najpiękniejszym stylem popularyzowania, powinny też w umysłach czytelników pozostawić jakiś trwały ślad.

Jak zwykle, i ten zeszyt „Świata i Życia“ ma specjalny arkusz ilustracyj: bardzo ładnych, bardzo starannych i bardzo pięknie wykonanych.

Dr. J. Bogdanowicz: „Cechy biologiczne wieku dojrzewania“ — Książnica - Atlas, Lwów — Warszawa. Str. 80. Cena zł. 1.80.

Stanisław Jodłowski: „Zasady interpunkcji“ — Książnica - Atlas, Lwów, Warszawa. Str. 214. Cena zł. 4.80.

Ministerstwo podaje do wiadomości, że M. S. Wojsk. Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego pismem z dnia 31 marca 1935 r. Nr. 184 - 6/Kob. polecił do użytku służbowego dla zespołów kobiecych wychowania fizycznego w organizacjach wf. i pw. następujące podręczniki, wydane przez Główną Księgarnię Wojskową w cyklu wydawnictwa „Wychowanie Fizyczne Kobiet“:

- 1) „Uszkodzenia sportowe u kobiet“ — doc. Dra A. Wojciechowskiego;
- 2) „Turystyka górską i nizinna“ — w opracowaniu Z. Wołowskiej i A. Żółtowskiej;
- 3) „Narciarstwo“ — w opracowaniu H. Jableczyńskiej.
- 4) „Sporty bojowe u kobiet“ (strzelectwo, szermierka i łucznictwo) w druku;
- 5) „Wioślarstwo“ (w druku);
- 6) „Gimnastyka“ (w druku).

Cena 6-ciu części została ustalona w przedpłacie na zł. 20.

Podręczniki te powinny się znaleźć w bibliotekach szkolnych żeńskich, a 2) i 3) także w męskich.

Pożyteczna książka: W wydaniu Udziałowej Spółki Wydawniczej w Krakowie ukazało się „Vade mecum“ dla maturzystów; zawiera ta książka opracowanie przepisów akademickich i wskazówki dla wstępujących do szkół wyższych, oraz zbiór tekstów najpotrzebniejszych ustaw, rozporządzeń i przepisów. Opracowanie i wskazówki pióra Dra Jana Reguły, referendarza Uniwersytetu Jagiellońskiego i sekretarza Krakowskiego Komitetu Wojewódzkiego Towarzystwa Przyjaciół Młodzieży Akademickiej, dają gwarancję fachowości i celowości w interpretowaniu przepisów i udzielaniu rad, pożytecznych dla młodzieży i rodziców. Przeznaczenie zaś 20% na rzecz Twa Przyjaciół Młodzieży Akademickiej powinno zachęcić wszystkich do przysporzenia Towarzystwu kilkunastu groszy, co zarazem da kupującemu dużą korzyść.

Dyrekcje szkół średnich, Koła Lokalne Twa Przyjaciół Młodzieży Akademickiej i osoby prywatne, zamierzające nabyć książeczkę, zechcą kierować zamówienia pod adresem Komitetu Wojewódzkiego Towarzystwa Przyjaciół Młodzieży Akademickiej w Krakowie, Gołębia 24.

Z kancelarii kierownictwa publicznej szkoły powszechnej w Będzinie - Ksawerze skradziono 2 pieczęcie szkolne: 1) kauczukową okrągłą pieczęć z godłem państwowym i napisem: „Publiczna szkoła powszechna Nr. 6 w Będzinie“ i 2) kauczukową podłużną pieczęć do listów z napisem: „Publiczna 7-kl. szkoła powszechna Nr. 6 w Będzinie - Ksawerze“.

61.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

**Z doświadczeń nad planem wychowawczym
kierowniczkii szkoły Nr. 1 im. św. Scholastyki
w Krakowie.**

„Celem szkoły jest wychowanie i kształcenie młodzieży na świadomych swych obowiązków i twórczych obywateli Rzeczypospolitej“.

To pierwsze zdanie z Programu nauki świadczy wymownie o tem, że twórcy jego zdawali sobie doskonale sprawę z ważności problemu wychowawczego i postawili go przed problemem kształcenia młodzieży.

Wartości wychowawcze tkwią w całym Programie na szkoły powszechne od początku do końca, we wszystkich przedmiotach, nie mówiąc o języku polskim, który jako ogniskowy skupia w sobie całą ich moc, a wartości te w myśl Programu, dążą do wychowania nie tylko człowieka, ale i twórczego obywatela Państwa Polskiego.

Podjęcie do tych tak bardzo ważkich zagadnień wychowawczych zależy od nauczyciela. Nauczyciel ma być mistrzem, który przez zorganizowanie swojej pracy, jak również i pracy swych wychowanków, musi wydobyć te złote ziarna tkwiące tak hojnie w Programie i zaszczyć je w sercach i duszach młodzieży.

Uzupełnieniem pracy wychowawczej, zawartej w przedmiotach nauczania, jest praca wychowawcza poprzez organizacje uczniowskie. Organizacje uczniowskie mają to wielkie znaczenie, że w nich młodzież często w formie zabawy, lub zajęcia sobie najodpowiedniejszego, zdobywa te wartości społeczne i obywatelskie, które człowiekowi - obywatelowi Państwa są obojętne.

Które organizacje wybierać do tego celu i jakimi dawkami je stosować, to pytanie, na które odpowiedź da praktyka.

Wystarczy zupełnie, gdy kierowniczą rolę wychowawczą w szkole obejmie jedna tylko organizacja, może nią być organizacja pozaszkolna, jak harcerstwo, P. C. K., a równie dobrze organizacja swoista, która wypłynie sama z potrzeb szkoły i będzie miała jej własny charakter, jak samorząd szkolny.

Stanowisko tej organizacji będzie miało charakter nadrzędny, winna ona skupiać w swym ręku albo agendy innych organizacji, albo też umiejętnie nimi kierować.

Gdy trzy lata temu stanęłam przed koniecznością stworzenia planu wychowawczego, poszłam po linię może najłatwiejszej, stworzenia pewnych wartości wychowawczych w łączności z planem dydaktycznym. Licząc się z egocentryzmem dziecka klasy I i rozwojem już pewnych założeń altruistycznych w klasie II. dałam klasie I. hasło „Kotki“ jako, że w tej klasie pierwszym wymogiem jest czystość, klasie II. „Siostrzyczki“, klasie III. i IV. „Miłośniczki Krakowa“ (ze względu na plan z historii i śródowisko), klasie V. „Kochaj zwierzęta, ochraniaj przyrodę“ (w związku z planem z przyrody), klasie VI. „Kochaj kraj rodzinny“ (w związku z planem z historii. Było to rozwinięciem hasła z klasy III. i IV). Wreszcie klasie VII. jako najstarszej przypadło szczytne hasło „Miłuj bliźniego“.

Każdej klasie zatem przydzielono pewne wartości wychowawcze, a zadaniem tych klas było rozwijać je i kultywować.

Uczennicom te piękne hasła miały przypominać ilustracje zawieszone nad drzwiami każdej z klas.

W ten sposób zorganizowany plan wychowawczy dawał w moim ówczesnym przekonaniu dziecku możliwość przejścia w okresie siedmioletnim rodzaju siedmiu stopni doskonałości. Plan ułożony wydawał mi się dobry, praca szła, „koła“ były uzupełnieniem pracy dydaktycznej, niekiedy ją wyprzedzały (np. wycieczki po Krakowie).

Plan był w porządku, wykonawcy, t. j. nauczycielki również. Obaliły go jednak te istoty, dla których był ułożony — a więc dzieci.

Gdy w kl. 6 (w mojej własnej klasie) chciałam „politycznie“ zlikwidować Koło Ochrony Przyrody i Zwierząt i narzucić wartości krajoznawcze, spotkałam się z oporem. Dzieci nie dały sobie „swego Koła“ zabrać, broniły go, nie chciały swej placówki, do której się przywiązały — opuścić. A gdy i w innej klasie zaszedł podobny wypadek, zrozumiałam, że wychowywać nie znaczy pracować wszcz, ale wgląd, że dziecko w swym 7-letnim okresie w szkole powszechnej nie potrzebuje przechodzić stopni próby, bo jest do tego duchowo za wątłe i nie na tem zakłada się wychowanie, ale musi znaleźć sobie odpowiednią placówkę, która da mu możliwość wyżycia się, a tem samem zdobycia pewnych wartości wychowawczych, które kiedyś w życiu mogą się dlań stać ostoją.

I oto stanęłam z nowym rokiem szkolnym 1933/34 przed potrzebą zmiany naszego planu wychowawczego i to od podstaw. Nie chodziło tu bowiem o zmianę pewnych haseł, ale o zmianę systemu. Doszłam do przekonania, że w ten sposób ujęty plan wychowawczy, który każdego roku każdej klasie inną wartość wychowawczą narzuca, stwarza pracę dorywczą, a praca taka nie tylko nie da żądanych wyników, ale może nasze usiłowania wychowawcze zwichnąć i poprowadzi do wręcz przeciwnych rezultatów. — Dziecko bowiem poznaje w ten sposób pewne wartości tylko powierzchownie i uczy się dorywczości i niesystematyczności, co tak destruktynie działa przy kształtowaniu charakteru. Jednym z najważniejszych postulatów i to nie tylko w wychowaniu jest ciągłość pracy, którą to tendencją nasycony jest tak umiejętnie nasz nowy Program naukowy.

Mając to na uwadze, tworzyłam mój nowy plan wychowawczy. Podjęłam inicjatywę dzieci i nie narzuciłam im tym razem haseł wychowawczych klasami, jednakich dla wszystkich, ale uszanowałam ich zainteresowania i zamiłowania w pewnym kierunku i pozwoliłam należeć do jednej z organizacji, które zadomowiły się w naszej szkole, t. j. do Zuchów, Związku Ochrony Przyrody i Zwierząt i Czerwonego Krzyża. Celowo nie pozwoliłam należeć do więcej, jak jednej organizacji, ażeby uniknąć rozproszenia, a także przeładowania uczennic różnorodną pracą. Wartości wychowawcze zawarte w organizacjach oparłam o samorząd międzyklasowy. Jest on tą organizacją nadrzędną, która tamte skupia i nimi kieruje.

C e l s a m o r z ą d u: 1) Stworzenie z uczennic szkoły zwartej, aktywnej grupy społecznej, świadomej wartości współżycia i współpracy. 2) Wyrobienie w tej grupie społecznej nawyków do pracy państwowo - twórczej.

O r g a n i z a c j a s a m o r z ą d u: Do samorządu szkolnego wchodzi reprezentantki wszystkich klas i oddziałów. Reprezentantki te są zarazem przedstawicielkami danej klasy na zewnątrz. Uprzednio mogła być reprezentantką tylko członkini jednej z organizacji, w tym roku wprowadziłam zmianę. Reprezentantką może być dziewczynka, która nie należy do żadnej z organizacji, jeśli grupa (klasa) ją wybierze. Chodziło mi tu bowiem o to, aby wszystkie wciągnąć do pracy nad sobą, ale bez nacisku z zewnątrz. Wybór reprezentantki przeprowadza każda grupa (klasa) w obecności opiekunki samorządu klasowego.

Wyborem władz samorządu międzyklasowego, a więc: przewodniczącej i jej zastępczyni, sekretarki i 3 zastępczyni, 1 skarbniczki i 2 zastępczyni dokonują reprezentantki wszystkich klas w obecności opiekunki samorządu międzyklasowego, którą jest kierowniczka szkoły. Do samorządu należą również dyżurne szatni i sędziowie czyści.

Posiedzenia odbywają się normalnie co dwa tygodnie w sobotę po nauce. Są jednak przewidziane również posiedzenia nadzwyczajne.

Na posiedzeniach zwyczajnych konieczna obecność wszystkich reprezentantek. Na posiedzeniach kasowe (kwartalne) przychodzą również skarbniczki klasowe z zeszytami kasowymi. Posiedzenia zwyczajne mają charakter: a) twórczy, b) sprawozdawczy (z prac samorządów klasowych i organizacyj).

T e r e n p r a c y:

1) Samorząd kieruje korespondencją między-szkolną.

2) Samorząd prowadzi korespondencję z dziećmi na Polesiu, z dziećmi polskimi z Śląska Opolskiego, z koleżankami z polskiej szkoły w Rydze, z kolonją polską we Francji, z Polakiem w Legji cudzoziemskiej w Afryce i t. d.

3) Samorząd kieruje przygotowaniem eksponatów dla korespondencji międzyszkolnej (albumów, lalek krakowskich i t. d.).

4) Samorząd zajmuje się urządzaniem uroczystości państwowych na terenie szkoły (11 listopada, 1 lutego, 19 marca) i wciąga do współpracy organizacje (P. C. K., Z. O. Z. i Zuchów); uczczeniem tych dni czynem, czyto czymś w rodzaju nakazu wewnętrznego (Spełnię dobry uczynek! Zapanuję w tym dniu nad moją największą wadą!), czy wspólną pracą, dla którejś z placówek naszych w postaci wysłania niespodzianki.¹⁾

5) Samorząd zajmuje się urządzeniem w czasie karnawału zabaw klasowych, pozatem różnych imprez (np. przedstawień, wycieczek itp.).

6) Samorząd wydaje gazetkę szkolną. (Zbiera się w tym celu komitet redakcyjny).

7) Samorząd pomaga kierowniczce w wypełnianiu nakazów i w zbiórkach pieniężnych.

¹⁾ Wysłano paczki na Polesie na św. Mikołaja, na gwiazdkę, z okazji Imienin Pana Marszałka, Pana Prezydenta. Przesyłki te zawierały: słodycze, zeszyty i inne pomoce szkolne, obuwie, odzież, stroje krakowskie zdobyte wspólnym wysiłkiem i t. d.

8) Samorząd pomaga w osiągnięciu wartości wychowawczych na terenie klas i szkoły zapomocą konkursów:

- a) czystości osobistej,
- b) najczystszego fartuszka,
- c) białego fartuszka,
- d) czystości klasy,
- e) ozdobienia klasy kwiatami,
- f) rysunkowego (na dany temat, np. reklamy lub dowolny),
- g) serwetki śniadaniowej,
- h) ręczniczka szkolnego,
- i) najdowcipniej urządzonej zabawy klasowej,
- j) ilości przeczytanych książeczek,
- k) sprawności, np. w zbieraniu się na modlitwę.¹⁾

Dla rozstrzygnięcia konkursów tworzy się komisja, złożona z tylu uczennic, ile jest oddziałów.

N a g r o d y k o n k u r s o w e: Ogłoszenie po modlitwie, rakieta, chorągiewka, wypisanie na tablicy, na korytarzu, książka do czytania.

W samorządzie międzyklasowym, jako organizacji nadzorczej nad organizacjami P. C. K., Z. O. Z. i Zuchami, członkinie tych organizacji zdają sprawę z działalności swoich Kół. Koła współpracują z samorządem, wykonując prace im poruczone (np. P. C. K. naprawia i czyści bieżnię i odzież zdobyte zbiórkami i wysyłaną na Kresy).

Samorząd międzyszkolny przekazuje prace samorządom klasowym, zatem klasy mają teren pracy swój i poruczony.

Tak ujęty plan wychowawczy przechodzi z małymi zmianami drugi rok swej próby na terenie szkoły i okazuje się dużo bardziej wartościowy aniżeli poprzedni.

Dzięki pozostawionej swobodzie w wyborze organizacji, młodzież nie tylko że pracuje z wrażliwą ochotą na swoim odcinku, ale przenosi i przeszczepia swe zamiłowania na tereny bliższe i dalsze z sobą tylko właściwym zapalem, powagą i wiarą w zwycięstwo.²⁾

¹⁾ Wszystkie uczennice zbierają się na jednym piętrze na wspólną modlitwę przed nauką.

²⁾ Członkinie np. Koła Ochrony Przyrody i Zwierząt nie tylko, że dzielnie przyciągają do swej organizacji koleżanki i zdobywają własną pracą (przedstawieniami) biblioteczkę przyrodniczą, ale zakładają koła, bądź osobiście, bądź przy pomocy korespondencji nawet w okolicach bardzo odległych.

Interwenjowały w ZOZ. w sprawie postrzelonych

Przez kilkuletnią pracę w jednej organizacji pogłębia młodzież nie tylko swoje wiadomości w danej dziedzinie i rozszerza zakres zainteresowań, ale co ważniejsze powstają wskutek tego w psychicznej strukturze dziecka pewne dodatnie nawyki, tak cenne dla kształtowania się charakteru.

Samowychowywanie się przy pomocy samorządu szkolnego stwarza z młodzieży całą szkołę żyłą, zwartą i odpowiedzialną za swe czyny grupę społeczną.

Dr. Melanja Skorzeplanka.

Wychowanie przez czyn w pracy oświatowej.

Jednym z najczęściej omawianych i dyskutowanych tematów, również i w dziedzinie oświaty pozaszkolnej, jest w ostatnich latach bezwątpienia zagadnienie wychowania obywatelskiego, jako jedno z głównych zadań akcji oświatowej. Jest to zagadnienie, do którego powraca ustawicznie teoretyk i praktyk wszelkich poczyną oświatowych, nakreślający sobie dalsze i poważniejsze zamierzenia. Jeżeli jednak cel tego wychowania został mniej więcej wyraźnie określony i zdaje się nie ulegać wątpliwości, że jest nim wyrobienie w obywatelu czynnej postawy wobec zjawisk życia społecznego i państwowego, — to metody, zmierzające do osiągnięcia tego celu, niezawsze odpowiadają swemu przeznaczeniu. Stąd też rodzą się wątpliwości, krytycyzm i niezbyt chęć w stosunku do rezultatów i samej istoty wychowania obywatelskiego. Z temi trudnościami, które nie obce są zresztą i szkole, spotyka się przede wszystkim pracownik oświatowy wskutek nieposiadania w tej dziedzinie ustalonych programów, zasadniczych trudności metodycznych i konieczności oddziaływania na element ludzki wybitnie zróżnicowany pod względem psychologicznym i społecznym. Nie będzie też wcale przesadą stwierdzenie, że wyjściem najprostszym, przynajmniej dla przeważnej czę-

golebi i kawek, w sprawie dwóch młodych wiewiórek, które wypadły z gniazda (stara rywna naprzeciw szkoły), chorego znalezionej kociaka, (który dzięki opiece w szpitaliku ZOZ - u wyzdrowiał) i t. d.

Z wielką powagą piszą podania i memorjały do ZOZ - u czy to w sprawie złego obchodzenia się ze zwierzętami, lub też zbyt wygórowanej taksy za psy, dzięki czemu niektórzy właściciele tych zwierząt w okresie ich kontroli, wypuszczając je pozbawione marki ochronnej na ulicę, narażają te psy na nędzę i chorobę.

ści pracowników, jest posługiwanie się słowem w różnej postaci i stosowanie metody werbalnej w odniesieniu do tej dziedziny pracy, która wymaga jak najmniej słów, jak najwięcej zaś działania i realizowania. Na tem tle następuje też owo tragiczne dla wychowania i życia społecznego nieporozumienie na temat mówienia o wychowaniu obywatelskiem — zamiast jego realizowania. Najlepiej wypracowane pogadanki i referaty z zakresu wychowania obywatelskiego nie mogą i nie zastąpią nigdy procesu wychowywania młodzieńca na obywatela drogą konkretnych, wzajemnie ze sobą skoordynowanych i celowych społecznie wysiłków i prac, kształtujących odpowiednie nawyki i dyspozycje duchowe do ich stosowania w życiu społecznym. Nie przekonywanie więc słowem tylko i posługiwanie się niezrozumiałem zwykle pojęciem obowiązku obywatelskiego będzie istotą tej pracy. Uświadomienie bowiem jednostki chociażby o najszczytniejszych obowiązkach społecznych nie może być celem samym w sobie i wystarczać do wykonania właśnie swego obowiązku. Świadomość bowiem obowiązku nie rozstrzyga bowiem bynajmniej o chęci, woli i zdolności do jego wypełnienia. Tak jak poznanie dobra i zła nie może być w żadnym razie identyfikowane z postępowaniem i reakcjami jednostki. Stąd też, nie zaprzeczając oczywiście konieczności uświadomienia osobnika o czekających go obowiązkach, nie możemy ulegać złudzeniu, że proces mówienia jest jedynym i ostatecznym procesem wychowawczym i środkiem skutecznym kształtowania pełnej osobowości. Z nierozumienia jednak tej prawdy wywodzą się te wszystkie dysproporcje, które można zaobserwować między oddziaływaniem oświatowym a kulturą osobnika i środowiska, — negacją zwykle ideałów pracy oświatowej. Słowo może mieć wtedy tylko sens i znaczenie, o ile towarzyszą mu nieodłącznie i niezbędnie określone działania, przejawiające się w zmianie postępowania człowieka w stosunku do zbiorowości. Słowo może być tylko wprowadzeniem w pracę, ułatwić jej wykonanie i orjentować w celach — nie może jej zastąpić. Dlatego też niepowodzenia pracowników oświatowych, usiłujących gdzieś opierać już pracę zespołu świetlicowego na jego własnym wysiłku, mają swe źródło w tem, że jakkolwiek wysiłek na rzecz dobra publicznego traktowany jest przez zespół jedynie jako wartość ekonomiczna oceniana pieniężnie, nie zaś jako wartość użytkowa dla celów ewolucji duchowej i społecznej. Zbyt mało uwagi poświęcamy na kształcenie pozytywnych nawyków i nie-

doceniamy „prawa wprawy“ w realizowaniu drobnych, codziennych wysiłków, abyśmy mogli żądać następnie zrozumienia i wypełnienia obowiązków społecznych. Bezwzględne i konsekwentne egzekwowanie chociażby takich podstawowych nie cnót, ale obowiązków obywatelskich na terenie świetlicy, czy w zakresie jakiegokolwiek innej formy pracy oświatowej, jak odpowiedzialność za każdą podjętą pracę, dotrzymywanie powziętych zobowiązań i umówionych terminów, jest bardziej wychowawcze i daleko ważniejsze, niż prześlizgiwanie się po wielkich problematach polityki międzynarodowej i państwowej, stanowiących temat wielu pogadanek i odczytów.

Podejmowanie wszelkich prac, zmierzających do faktycznego podniesienia kultury materialnej i duchowej środowiska, prowadzi prostą drogą do zrealizowania równocześnie tego lub innego konkretnego celu pracy oświatowej. Zespołowe zaś wykonywanie tych prac daje niezależnie od wyniku zewnętrznego pracy wszystkie pozytywne wartości, tkwiące we wspólnym i solidarnym wysiłku: rozumienie jego sensu i stwierdzenie widocznych i realnych wyników współpracy zbiorowej. W ten sposób stwarzanie w osobniku t. zw. imperatywu woli do podejmowania pracy na rzecz dobra ogólnego dokonywa się niejako automatycznie przez wykonywanie drobnych nawet prac na rzecz organizacji i środowiska. Obserwacją rzeczywistości dostarcza jednak dowodów, że wykonywanie t. zw. czynów obywatelskich, wskazywanych i określanych przez programy poszczególnych organizacji, jest niepopularne i lekceważone w pracy oświatowej przez samych pracowników, a tembardziej przez zespół. Trudno jest zrozumieć jednym i drugim, że wiele prac w gromadzie może i powinno być wykonywanych przez same organizacje młodzieżowe. Takie prace, jak podniesienie stanu sanitarnego wsi, podjęcie naprawy drogi gminnej, oczyszczenia i odnowienia rowów przydrożnych, poprawienie mostków, naprawy i ustawienia gminnych drogowskazów (łącznie z ich ortografią i stylistyką), sadzenie dostarczonych często bezpłatnie przez wydziały powiatowe drzewek owocowych, popieranie i czynny udział w miejscowych organizacjach gospodarczych (spółdzielnia, mleczarnia, kółka rolnicze, ulepszenia w gospodarstwie i hodowli, udział w pracach samorządu), leżą całkowicie w możliwości i powinnościach zespołów młodzieżowych, pretendujących do miana elitarnej i wychowujących się na obywateli. Wyniki pracy np. świetlicowej realizować się mu-

szą koniecznie nazewnątr, jeżeli praca oświatowa uważana ma być nietylko za cel sam dla siebie, ale przede wszystkim za środek podniesienia poziomu kultury życia w poszczególnych jego przejawach. Rzecz naturalna, że nie mogą wytworzyć wystarczających nawyków do pracy urządzane raz na rok t. zw. konkursy pracy, które są raczej widowiskiem, odbywającym się w ciągu kilku godzin przy dźwiękach orkiestry, niż systematycznym wysiłkiem, a zarazem inicjatywą do stałych prac na przyszłość. Prace oświatowe, a w szczególności rodzaj pracy świetlicowej, jako oddziaływania intensywnego, doprowadzić musi stopniowo, ale systematycznie, do przełamania oporów i niechęci do każdej pracy, która nie jest wynagradzana materialnie, ale która ma być najczystszy i najwyraźniejszym dowodem społecznego wyrobienia wychowanków.

Organizowanie jednorazowych konkursów, jakkolwiek pożyteczne i godne zalecenia, nie może być jednak uważane za wystarczające, gdyż odpowiednie wyrobienie obywatelskie zdobyć można tylko przez stałe ćwiczenie i potęgowanie dyspozycji do pracy i obowiązku.

Aby tego rodzaju prace miały swe wychowawcze znaczenie, projektowane być muszą pozatem przez sam zespół w wyniku jego inicjatywy i samodzielności. W ten sposób wiele bolączek i trudności, ogólnie odczuwanych i omawianych, ale nieusuwanich z braku inicjatywy, zachęty i konsekwencji w wykonaniu, wytepić mogłaby przy odpowiednim kierownictwie sama młodzież, zorganizowana w związkach.

Pojęcie pracy i wysiłku zespołowego, uznanego niemal wyłącznie za wartość ekonomiczną, obok takich czynników, jak przyroda i kapitał, domaga się w życiu praktycznym rewizji w tym sensie, że praca jest równocześnie za sadniczą funkcją społeczną. Jest ona, w pojęciu socjologii, t. zw. funkcją organizującą zasady współżycia przez wyzwolenie w jednostce nawet nieświadomego tego procesu swej integralnej cechy, t. j. elementu współdziałania.

Niezależnie więc od jej wyników zewnętrznych i wytworów o charakterze dóbr ekonomicznych, służących różnorodnym potrzebom człowieka, posiada swe bezpośrednie znaczenie, orga-

nizując i koordynując sumę wysiłków jednostkowych i powodując przemiany psychiczne w samej świadomości poszczególnych grup społecznych. Stwarzanie takich sytuacji, które dają naturalne ujście wrodzonemu instynktowi tworzenia i realizowania, staje się równoczesnym sublimowaniem tego instynktu w sferze psychiki indywidualnej, oraz wyzyskaniem celowości tego instynktu w sferze użyteczności społecznej. Jedynie bowiem czynna postawa wobec zagadnień życia codziennego, automatyzm celowych reakcji wobec splotu stosunków i zależności życia zbiorowego — są temi czynnikami, które urabiają nawyki i dyspozycje jednostki, a w konsekwencji tego — pojęcia i sądy moralne. Kult i realizacja wysiłku zbiorowego w miejsce popisów indywidualistycznych prowadzi do wartości społecznych, których nie zdołamy wykształcić żadną inną drogą.

Kształcenie formalne i ćwiczenie sprawności umysłowej, podobnie jak i zakres wiedzy materialnej, są tylko pierwszymi etapami pracy oświatowej, dopiero zdolność do czynnego stwierdzania swego uspołecznienia i t. zw. poczucia obowiązku jest urzeczywistnieniem się pełnej osobowości.

Zdecydowanie się na bezinteresowność wysiłku dla swej grupy społecznej, w dalszym etapie — dla państwa, staje się uwięzieniem postulatów *autonomji moralnej* osobnika — ostatecznego celu naszych zabiegów kulturalno-społecznych.

Oceniając równocześnie z tego właśnie punktu widzenia społeczne wartości akcji oświatowej, jako funkcji socjologicznej, doprowadzamy do stwierdzenia, że miarą jej użyteczności społecznej będzie kryterjum aktualnej użyteczności społecznej kształconego osobnika. Akcja oświatowa nie może operować wyłącznie pojęciem przyszłości, którą pragnie przetworzyć, lecz uczestniczyć musi w organizowaniu teraźniejszości, *poprzedzającej i warunkującej przyszłość*.

Pracownik oświatowy, pouczający „o wyścigu pracy“, pamiętać musi, że „jedynie czyn ma znaczenie. Najlepsze chęci pozostają bez skutku, o ile nie pociągają za sobą następstw praktycznych“. (Pisma Józefa Piłsudskiego).

Dr. Maksymilian Siemieński.

Centralna Biblioteka Nauczycielska

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego w Krakowie

Biblioteka posiada około 38.000 tomów dzieł naukowych i prenumeruje 76 czasopism w języku polskim i obcych.

Wykupienie legitymacji (à 1 zł.) uprawnia do bezpłatnego korzystania z Biblioteki i Czytelni czasopism C. B. N.

Prawo korzystania z Biblioteki przysługuje nauczycielstwu wszelkiego typu szkół państwowych, oraz urzędnikom Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego. Nauczyciele szkół prywatnych, oraz słuchacze kursów pedagogicznych wykupują legitymacje uprawniające do korzystania z Biblioteki za przedłożeniem zaświadczenia swych dyrekcji.

Zamówione książki wysyła Biblioteka pocztą, po uzyskaniu gwarancji od dyrekcji, Inspektoratów, lub kierownictw szkół, że za ich zwrot biorą odpowiedzialność.

Biblioteka zaopatrzona jest w dzieła z wszystkich dziedzin wiedzy, jednak specjalnością jej są działy: pedagogiczny, czasopism, archiwum podręczników szkolnych, oraz oświaty pozaszkolnej.

O świeżo nabytych dziełach zawiadamia Biblioteka nauczycielstwo za pośrednictwem „Dziennika Urzędowego”.

WYPOŻYCZALNIA i CZYTELNIA

otwarte:

codziennie (z wyj. niedziel i świąt)

od godz. 9-30 — 13 i od 16 — 19.